

Становище на Европейския комитет на регионите относно „Здравето в градовете: общо благо“

(2017/C 306/08)

Докладчик: Roberto Pella (IT/ЕНП), кмет на Валденго

ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕПОРЪКИ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ (КР)

Общи бележки

1. признава, че понятието за здраве е необходим елемент за благополучието на едно общество. Съгласно определението на Световната здравна организация (СЗО) това понятие се отнася не само до физическото оцеляване и отсъствието на заболявания, а включва психологическите аспекти, природните, екологичните, климатичните и жилищните условия, трудовия, икономическия, социалния и културния живот;
2. изтъква, че вследствие на урбанизацията градовете играят важна роля за насърчаването на здравето, тъй като 70 % от световното население ще се концентрира на територията на градовете;
3. повтаря, че мерките на ЕС, механизмите за финансиране и приоритетите често са насочени към големите градове и че би трябвало да се отдели повече внимание на значителното кумулативно въздействие на малките и средните градове с население между 5 000 и 100 000 души, в които живее повече от половината население на ЕС ⁽¹⁾ и които предлагат множество възможности за създаване и прилагане на правилата за подобряване на общественото здраве в ЕС;
4. посочва, че терминът „Health City“ (вж. СЗО) предполага идеята за общност, която осъзнава значението на здравето като колективно благо и е в състояние да стимулира и провежда ясни политики за запазване и подобряване на съществуващите форми на социална защита, както и за превенция с цел увеличаване на устойчивостта и продължителност на живота в добро здраве и намаляване на рисковете от поява на увреждания, като същевременно се насърчават целите за устойчиво развитие;
5. отбелязва, че макар много от 12-те партньорства, започнати с Пакта от Амстердам от 2016 г. с цел да се приложи Програмата за градовете за ЕС, се отнасят до здравни въпроси, все още не е създадено нито едно партньорство, посветено конкретно на здравето. Освен това изразява съжаление, че Програмата за градовете за ЕС не предвижда хоризонтално сътрудничество между различните административни равнища за оценяване на въздействието върху здравето на ранен етап. Поради това призовава за включване на определения за здраве, оценка на здравословното състояние, насърчаване на здравето в Програмата на ЕС за градовете, като ясно се изтъкне нейното отражение върху здравето;
6. отбелязва, че общественото здраве е отговорност на държавите членки и ролята на ЕС е преди всичко да допълва политиките на държавите членки, като помага на правителствата да постигнат общите цели и да осъществят икономии от мащаба;
7. подчертава необходимостта от проучване и анализ на определящите здравото фактори, особено по отношение на здравето в градовете и от оценка на възможностите и въпросите, произтичащи от увеличаването на продължителността на живота;
8. посочва необходимостта от преразглеждане на механизмите на социалната защита въз основа на данните за различните нужди и обстоятелства по отношение на отделните групи от населението, които показват тенденция към увеличаване на по-възрастните групи успоредно с увеличаването на продължителността на живота, както и увеличаването на неравенствата между социалните групи и миграцията, която представлява допълнително предизвикателство за социалните и здравните служби;
9. счита, че местните и регионалните администрации са гарант на мрежа на справедливост и многостепенно съвместно управление, чрез която институции, предприятия, организации на гражданското общество и граждани могат да допринесат за проектирането на споделено, справедливо и хармонично градоустройство;

⁽¹⁾ CdR 7987/2013.

10. посочва възможността да се предлагат и приемат ефективни инструменти за „Здравето в градовете“ като общо благо в рамките на следните приоритетна области на политика:

- градоустройство,
- мобилност и транспорт,
- околна среда и здравословно хранене,
- спорт, физическа активност и образование,
- управление.

Градоустройство

11. настоятелно призовава за включване на здравето и неговото определение в Програмата за градовете на ЕС, като по този начин се постави началото на нова култура на съвместно проектиране, която може да допринесе за насърчаването на здравето и изграждането на благоприятна за здравето среда в рамките на устройството на територията;

12. приканва местните власти да използват Иновативните дейности за градско развитие (UIA) — инициатива на Европейската комисия, с общ бюджет по линия на ЕФРР в размер на 372 млн. евро за периода 2014—2020 г. (независимо, че всъщност „здравето“ не се споменава изрично като приоритетна област), за да предоставят на градските райони ресурси, с които да се изпробват нови решения за справяне с градските предизвикателства, и да се обмислят иновативни действия, които биха могли да отговорят на някои от техните предизвикателства в сферата на здравето;

13. призовава да се предприемат политики за интегриране на социалните и здравните грижи и подобряване на социалните, икономическите и екологичните условия в кварталите в тежко или неравностойно положение;

14. обръща внимание на защитата на благополучието на най-слабите групи, по-специално на майките и децата, и на групите, за които съществува риск от развиване на такива медицински състояния като проблеми с психичното здраве, заболявания и увреждания. Те са приоритет с оглед на социалното сближаване в градския контекст на борба срещу социално-икономическите различия и задълбочаващото се неравенство. На практика най-вече връзката между здравните и социалните показатели (като общата смъртност, уврежданията, субективното здраве) показва, че това неравенство се проявява под формата на крива (коефициент на Джини), като на всяко стъпало от социалната стълба съответства равнище на здравословното състояние, което е по-неблагоприятно от това на по-горното стъпало и по-благоприятно от това на по-долното. Това навежда на мисълта, че за да постигнат солидни резултати в областта на здравеопазването, мерките на противодействащите политики не бива да се свеждат до селективни подходи, насочени към въпросите, свързани с най-големи рискове, а трябва да обхващат цялата крива;

15. счита, че е от основно значение да се разработват политики за гарантиране на активен и качествен живот в добро здраве на възрастните хора, които да обръщат внимание както на физическото, така и на психическото благополучие, социалния живот и социалните връзки и да насърчават участието на възрастните хора в градските дейности за отдих и програмите, насочени към различни поколения, с цел борба със самотата и изолацията;

16. подчертава, че е необходимо укрепването на стратегиите за насърчаване на здравето, политиките за превенция и социално/здравно приобщаване на мигрантите като приоритет в областта на социалното приобщаване, като се използват и културни медиатори в градовете (например проекта RE-HEALTH⁽²⁾) и се обърне специално внимание на жертвите на трагични преживявания, особено деца;

17. предлага в големите градски центрове да се извърши оценка на потенциалните ползи и разходи от създаването на обсерватории за определящите здравето фактори, които да използват хармонизирани европейски определения и методологии, или информационни центрове (focal point on HiAP), които биха могли да осигуряват достъп на местните и регионалните власти до добрите практики, проучвания на конкретни случаи, доклади, възможности за финансиране и др. в тази област;

18. предлага градовете, които все още не разполагат с такава услуга, да оценят потенциалните ползи и разходи от създаването на длъжността *healthy city manager*, който да интерпретира нуждите, изразени от градовете, и да ръководи процеса на подобряване в синергия с местните администрации, като координира политиките и осигурява тяхното прилагане;

⁽²⁾ Провеждан в сътрудничество с Международната организация по миграция (МОМ), re-health.eea.iom.int.

19. счита, че едно правилно териториално планиране, целящо подобряването на здравето на гражданите, би трябвало да включва не само зелените пространства и площи, но също така и да дава обща оценка на екосистемите на градовете и регионите;

Мобилност и транспорт

20. подчертава значението на развитието на местни политики за планиране на обществения транспорт в градовете, на активната мобилност и на градската мобилност на базата на устойчивостта и здравето на гражданите. В този контекст насочва вниманието към преразгледаната работна програма „Хоризонт 2020“ за периода 2016—2017 г. за „интелигентен, екологичен и интегриран транспорт“ (с бюджет от над 6,3 млрд. евро за периода 2014—2020 г.) и по-специално към частта ѝ относно „Градската мобилност“ и препоръчва на лицата, изготвящи политиките, да проучат възможностите, предлагани от програмата, за да инвестират в своите местни проекти за мобилност;

21. потвърждава подкрепата си за устойчивото планиране на градската мобилност и насърчава изготвянето на политики в областта на транспорта и планирането/земеползването съобразно една устойчива йерархия на мобилността, която дава приоритет на стимули и мерки за повишаване на сигурността и привлекателността на активното движение пеша или с велосипед и на насърчаването на мултимодалния обществен транспорт; отправя искане да бъде включен в координационната група на Европейската платформа за планове за устойчива градска мобилност;

22. насърчава местните и регионалните власти да подкрепят такава европейска политика, която стимулира използването на частни и обществени електрически и електрифицирани превозни средства за сметка на постепенното намаляване на използването на изкопаеми горива и стимулиране на използването на „чисти“ горива;

23. отбелязва, че постигането на здравословни градове е възможно само ако градовете са устойчиви. Изтъква, че качеството на живота и глобалните екологични условия зависят от състоянието на градската среда и поради това цялостният и устойчив подход ще бъде необходимо условие за бъдещото градско развитие⁽³⁾;

24. призовава за нови всеобхватни политики, с които всеки град да може да постигне по-високи стандарти по отношение на достъпа и ползването на градските места и услуги от хора с увреждания;

25. призовава да се предвидят дейности за повишаване на информираността на гражданите относно възможностите за градска мобилност, които са по-ефективни от икономическа, екологична и здравна гледна точка;

26. призовава Европейската комисия да включи използването на устойчиви превозни средства в преразглеждането на критериите за екологосъобразни обществени поръчки на ЕС в сектора на транспорта или да насърчи разработването на иновативни технологии в сектора на транспорта и тяхното разпространение в държавите членки;

27. горещо приветства добри практики като ЕВРОПЕЙСКАТА СЕДМИЦА НА МОБИЛНОСТТА — утвърдена кампания, започнала през 2002 г., която през 2016 г. достигна най-високото си равнище на участие с 2 427 града и в чиито рамки ежегодно от 16 до 22 септември се организират дейности за повишаване на осведомеността, финансирани от ЕС проекти, като проекта EU PASTA⁽⁴⁾ (Physical Activity Through Sustainable Transport Approaches — физическа активност чрез подходи за устойчив транспорт), активна програма, в която се признава изрично връзката между здравето и градската мобилност, и публично-частните партньорства за разработване на услуги за ежедневно пътуващите до работните си места граждани;

28. припомня, че местните и регионалните власти разполагат със законови правомощия да определят защитени зони, да подкрепят мрежите „Натура 2000“ на ЕС и да включват въпросите за биологичното разнообразие в градоустройството и устройството на територията. Посочва, че все повече научни изследвания показват, че природата може да допринесе за решаването на здравните и социалните предизвикателства, като това се извърши чрез смекчаване на последиците от изменението на климата, насърчаване на физическата активност и социалната интеграция и намаляване на стреса;

⁽³⁾ COR/07987/2013.

⁽⁴⁾ <http://pastaproject.eu/home/>.

Околна среда, жилищен фонд и здравословно хранене

29. приветства решението на Европейската комисия, публикувано на 7 декември 2016 г., за разработване на план за действие с цел по-добро изпълнение на Директивата за птиците и Директивата за местообитанията и факта, че с него се признава значението на интегрираното управление и планиране на градовете за постигането на целите, свързани с опазването на биологичното разнообразие в тях ⁽⁵⁾;

30. отново отправя своето искане и потвърждава ангажимента си за увеличаване на бюджета на програмата LIFE Nature and Biodiversity след 2020 г. Тази програма е предназначена за развитието на „зелени“ инфраструктури и решения в градовете, признати за основни в контекста на изменението на климата, целите в областта на климата и енергетиката в програмата на ЕС за периода 2020—2030 г., в Парижкото споразумение, в програмите на ООН и ФАО и в ЦУР; във връзка с това призовава за по-голяма подкрепа на инициативите на местно и регионално равнище за приспособяване към изменението на климата в европейските градове ⁽⁶⁾ с оглед на осмата Европейска програма за околна среда за периода 2020—2027 г.;

31. настоятелно призовава за въздействие върху факторите, имащи отношение към околната среда и климата, с цел насърчаване на здравето в градовете. При възложени проучвания беше доказано въздействието на градската среда върху преобладаващото наличие на заболявания като сърдечно-съдовите, дихателните, незаразните заболявания като затлъстяване и диабет от тип 2. Поради това призовава за извършването на анализи на разходите и ползите, свързани с липсата на мерки срещу замърсяването на въздуха и шума, които оказват влияние и обуславят здравословното състояние в градовете, за да се повиши осведомеността и да се изберат най-жизнеспособните в икономическо отношение публични политики ⁽⁷⁾;

32. насърчава инициативите, с които се популяризира сътрудничеството между местните и регионални власти и секторите на здравеопазването и природата и с които се цели подобряване на здравето и благосъстоянието на гражданите чрез свързване на гражданите с природата, като им се предоставя възможност за редовен достъп до природни зони в близост и като се насърчава, наред с други видове здравно лечение, редовната физическа активност и ползването на природни райони за терапевтични цели;

33. горещо приветства добри практики като наградата „Европейска зелена столица“ и зараждащия се Европейски корпус за солидарност, който ще предложи на младите европейци възможности да допринасят пряко за управлението на обектите от „Натура 2000“ чрез доброволчески дейности, което ще ги доближи до природата, ще повиши осведомеността им по въпросите, свързани с околната среда, и ще им позволи да извлекат ползи за здравето от природата и биологичното разнообразие;

34. настоятелно призовава да се вземат под внимание жилищните условия и здравните въпроси, свързани с жилищния фонд, както и здравето и безопасността при изграждането и поддръжката на обществени сгради като училища и детски градини, включително във връзка с качеството на въздуха в закрити помещения;

35. препоръчва да се обърща максимално внимание на значението на здравословното хранене, чрез приемането на конкретни насоки, които да отчитат различните обстоятелства и различните групи от населението (менюта в училищата и предприятията, подходящи социални столове). Във връзка с тона приветства публикуването на техническия доклад относно обществените поръчки за здравословна храна в училищата и препоръчва на всички местни и регионални власти, които купуват храни и свързани с тях услуги във или за училищата, да използват този референтен документ с цел по-доброто включване на здравето и храненето в спецификациите за доставка на храна;

36. препоръчва насърчаването на политики, предназначени да възнаградят отговорността по отношение на околната среда в производствения сектор, които да са насочени както към производителите, така и към продуктите, включително в сектора на отпадъците;

37. препоръчва да се обърне особено внимание на превенцията на хранителните разстройства и вредната консумация на алкохол, тютюн, както и на останалите зависимости, като предлага конкретни решения на местно и регионално равнище не само чрез насърчаване на иновативните и висококачествени научни изследвания, обмена на данни и оценката на регулаторните мерки, но и чрез приемането на политики за контрол и превенция относно публичните площи и пространства;

⁽⁵⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_MEX-16-4308_en.htm: „Планът за действие ще съдържа поредица от конкретни мерки като провеждането на редовни срещи с кметове и други местни власти за оценка на предизвикателствата пред изпълнението и за да се помогне на държавите членки да предприемат необходимите коригиращи действия. Освен това, в партньорство с държавите членки и съответните заинтересовани страни, планът ще определи подходящи насоки за изпълнение за регионалните участници, с което ще се намалят ненужните тежести и съдебни спорове и ще се стимулира държавното и регионалното инвестиране в биологично разнообразие. Комитетът на регионите ще участва активно в последващите действия от днешния ориентационен дебат.“

⁽⁶⁾ „Междинна оценка на програмата LIFE“ (вж. COR-2016-04126).

⁽⁷⁾ Към нова стратегия на ЕС за адаптиране към изменението на климата посредством интегриран подход (вж. COR-2016-02430).

Спорт, физическа активност и образование

38. припомня, че физическата активност е един от най-ефикасните начини за профилактика на незаразните болести и за борба със затлъстяването, както и за поддържането на здравословен начин на живот; предвид наличието на все повече доказателства за положителната връзка между физическите упражнения и психичното здраве и свързаните с него когнитивни процеси призовава местните и регионалните власти да събират и споделят примери за добри практики, за да се вдъхновяват, ръководят и учат;

39. призовава Европейската комисия да засили ролята на общините и регионите в прилагането на по-добри политики относно укрепващата здравето физическа активност (УЗФА), които да дават възможност за стимулиране на култура на физическата активност във всяка област от живота на гражданите, от училищата до работната среда, през свободното време и транспорта, и за отговор на неотдашните призиви от страна на Съвета и Парламента за приемане на инициативи за насърчване на здравословен начин на живот;

40. отново изтъква необходимостта от насърчване на обучението и изграждането на капацитет в областта на здравеопазването в образователните институции, тъй като е доказано, че здравното образование в училищата намалява ефективно поведението, представляващо риск за здравето на младите хора;

41. одобрява съдържанието на първия доклад за изпълнението на препоръките на Съвета относно хоризонталното насърчване на УЗФА, приет от Европейската комисия и публикуван през декември 2016 г. ⁽⁸⁾, и препоръчва на Европейската комисия да си постави за цел намаляване на разходите, свързани с липсата на физическа активност, които в 28-те държави — членки на ЕС ⁽⁹⁾, надхвърлят 80 млрд. годишно, чрез повече усилия за насърчване на физическата дейност и предотвратяване на заседналият начин на живот и подкрепа за разработването на показатели за наблюдение както на местно и регионално равнище, така и на равнището на ЕС;

42. горещо приветства и насърчава споделянето на добрите практики на местно равнище, като създаването на условия за увеличаване на алеите за велосипедисти/пешеходци за бягане и разходки, като и за градска мобилност, гарантиращи адекватна степен на сигурност, използването на обществените зелени площи, трансформирани в „спортни зали под открито небе“, увеличаването на броя и качеството на учебните часове, посветени на преподаването на спорт „за всички“, използването на спортната инфраструктура на училищата от граждани от други групи извън учебните часове; подкрепя инициативи като годишното определяне на европейската столица на спорта и на градовете на спорта, проява, координирана от ACES Europe; Европейската седмица на спорта, която през 2017 г. ще премине под надслов „Спортът и здравето“ и програмата „Еразъм+ спорт“, един по-ефикасен начин за насърчване на укрепващата здравето физическа активност (УЗФА);

43. признава тежките последици от финансовата и икономическата криза върху възможността на обществените системи на здравеопазване да предоставят подходящи услуги, също и с оглед на нарастващото търсене поради, наред с другото, застаряващото население; припомня, че ИКТ могат да бъдат мощен инструмент за поддържане на разходно-ефективно и висококачествено здравеопазване, тъй като те позволяват на хора от всички възрасти да управляват по-добре своето здраве и качество на живот както в градските, така и в селските райони;

Управление

44. предлага, съвместно с Европейската комисия, да се разгледат конкретни начини за приканване на регионалните и местни администрации активно да участват в мрежи като интелигентните градове или Конвента на кметовете или популяризираните от СЗО мрежи за превенция и насърчване на здравето мрежата на СЗО „Здравословни градове“ — WHO Healthy Cities Network, Работната група „Остаряване в добро здраве“ на СЗО — WHO Healthy Ageing Task Force, проекта на СЗО „Градове, съобразени с нуждите на възрастните хора“ — WHO Age-Friendly Cities Project, Мрежата на регионите в областта на здравеопазването, на СЗО — WHO Regions for Health Network, мрежата „Училищата работят за здравето в Европа“ — Schools for Health in Europe Network и др.), в области от ключово значение за водещата инициатива „Европа за ефективно използване на ресурсите“ ⁽¹⁰⁾ като биологичното разнообразие и земеползването, управлението на отпадъците и водите или замърсяването на въздуха;

45. призовава за по-голяма подкрепа за местните инициативи за насърчване на информирането и присъединяването на гражданите към програмите за първична превенция, с особено внимание към болестите на цивилизацията, хроничните заболявания, заразните и незаразните заболявания, които днес представляват основен риск за човешкото здраве и развитие; призовава за подкрепа на насочените към гражданите и научно изпитаните програми за вторична превенция с участието на институциите и образователните центрове;

⁽⁸⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1483950644221&uri=CELEX:52016DC0768>.

⁽⁹⁾ Проучване на Международна асоциация за спорт и култура (ISCA) и Центъра за икономически и бизнес проучвания (CEBR) (2015 г.), публикувано в Narrative review: the state of physical activity in Europe („Състоянието на физическата активност в Европа“), стр. 37 PASS Project [fr.calameo.com/read/000761585fb41d432c387](http://calameo.com/read/000761585fb41d432c387).

⁽¹⁰⁾ CdR140/2011.

46. призовава за изграждането на силен съюз между общините, регионите, университетите, здравните заведения, изследователските центрове, предприятията, специалистите, доброволческите сдружения и общностни организации с цел изучаване и мониторинг на градско равнище на факторите, определящи здравето на гражданите, за да се постигне по-ефективно и по-добре реагиращо многостепенно управление, с оглед на подобряването на здравната политика;

47. подчертава, че всички управленски равнища и самите граждани носят отговорност за осигуряването на значим принос за намаляването на въздействието на заразните заболявания, насърчаването и стимулирането на плановете за ваксинация, превенция и здравословен начин на живот и проучване на най-подходящите градски условия за информиране и мотивиране на гражданите (места за лечение, работни места, места за развлекателни и спортни прояви, виртуални места като референтните уебсайтове на самите администрации);

48. подчертава, че досега е не е направено почти нищо за оценка на последствията за здравето от кръговата икономика. По отношение на осъществяването и продължаването на работата по пакета на Европейската комисия за кръговата икономика, както и националните проекти за насърчаване на кръговата икономика, би трябвало да се оцени по-подробно нейното въздействие върху здравето и да се укрепи диалогът между органите, отговарящи за управлението на отпадъците, опазването на околната среда и здравната защита (напр. относно използването на отпадъци в изкопни работи или относно повторното използване на води);

49. препоръчва в местните и регионалните стратегии да се включи въпросът за насърчаването на благоденствието и здравето, за да се отчита по-внимателно при вземането на решения за различни сектори. Изпълнението би могло да се следи чрез онлайн доклади за благосъстоянието, съдържащи показатели, определени на национално равнище.

Брюксел, 11 май 2017 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите
Markku MARKKULA
